

تیتالین بیدعه چیان

د دیوانین تازیاندا

نقیسین

د . هیا بنت سلمان الصباح

وهرگیټران و زیده کرن
کاژین سلام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خه لك يئن فيربووين د رۆژين تازياندا قورئانئ هه لکه ن ب ریکا ئاميرين دهنگ بلندکرنئ، ئەڤکاره ژ نوي يا ده رکه فتئ، بیدعه يه و گه له ک خرابيان ل پشت خو دهیليت.

يا ئيکئ : ژیدهرئ قئ کارئ ژ سوفيا هاتيه وه رگرتن، نوپکرنا وئ و ئەنجامدانا وئ چاڤليکرنه که بو بيدعین سوفيان، ئەو د ديوانين تازيين خوڤا خوانده قانين قورئانئ دئینن.

يا دوويئ : پيشوازيکرنا سه ره خو شیکه ران د تازييدا ئەوا شیحئ مه ئبن باز (رحمه الله) ده رهه قئ ويڤا گوڤئ چ تيدانينه ئەگه ر ئارمانجا وئ ئەو بيت بيته جهئ ئارامکه را باوه رداری، وسڤککرنا خه ما وئ و دلە ک ل بهر دلی وئ بيت ژبه ر موسيبه تا وئ، نه کو کو مبن داکو گوهدارييا قورئانئ بکه ن ل جهه کئ تژی ئارام ، ب ئاخفتنين جوان وخو ش و ب هنده ک فه رموودان ره وشا وان ته نابکه ت.

يا سيئئ : شه ريعه تئ قورئان ياهنارقي بو گوهداريکرنئ؛ قئجا هه لکرنا وئ ل ديوانين تازيان ئەڤه نه بو گوهداريکرنا ئاخفتنا خودايئ بهرزوبلنده، ئەڤ تشته دکه فيته بن بئ بوهاکرنا ئاخفتنا خودايئ بهرزوبلند، د قئ ره وشيڤا دروست نينه قورئان بهيته هه لکرن.

مفایه ك

(حوكمی پروینشتنا ل دیوانین تازیان)

پرسا پروینشتنا ل دیوانین تازیان و پیشوازیکرنا سهره خوشیکه ران ژ وان پرسین بۆچوونین زانایان سهر حوكمی وی جودا جودایه، و خهبات (الاجتهاد) د دیارکرنا حوكمی وی یا به رفره هه، قیجا ههر که سه کی حوكمی وی ب بیدعه دانا بلا وی که سی ب خراب نه دانیت نه وی حوكمی وی ب دروستبوونی ددانیت ژ بهر عرفی

(ابن عبدالبر) د په پرتووکا (التمهید) (۳/۸۵) ژ (سفیان الثوری) قه دگو هیزیت کو وی گۆت :

"ئه گهر ته زه لامه ك دیت کاره کی یی نه جامددهت کو بۆچوونین زانایان سهر وی کاری جودا جودایه و بۆچوونا ته به روفاژییا وییه وی ژ کرنا وی کاری پاشقه نه به".

پاشی ئەو کەسێ حوکمی پوینشتنا ل دیوانین تازیان ب بیدعه دانای
ئەوی حوکمی شیوهیی وی یی تەمام کر کو ئەو پوینشتن جەئ
بیدعییه، شیوهی بیدعا وی ئەوه :

ل جەهە کئی کۆمبەن و ب پویننە خواری و خواری بدران و بخون
هەر وه کئی ژ (جریر البجلي) هاتییه قە گوهازتن (لاوازی د سەنەدا
قە گوهازتنای چەندی یا هەئ)

نە کو وان بتنی ژبەر پیشوازی کرنا سەرە خوشیکەرەن ئەف حوکمە دانا
کا چاوا نوکە سەر دەمی مه ئەف چەندە پویددەت!

دەستویرا (دروستبونا) پوینشتنا ل دیوانین تازیان ژ پیشه وه
ئە حمەد هاتییه قە گوهازتن چونکی ئەو جەئ سەرە خوشیکرنییە و
پوینشتنییه (نەك خواری و قە خوارییه)

(الخلال) دیبژیت هەر وه سا د (الانصاف للمرداوي) (۲/۵۳۹) یا هاتی: "

**پیشه وه ئە حمەد پوینشتنا ل دیوانین وان یا ب سانا هیگری ..
وههروهسا (ابن تیمیة) ژئ ئەف بوچوونا یا هەلبژارتی."**

ههروهسا د ههردوو سه حیحاندا (البخاري ومسلم) ژ عائیشای
(خودی ژی رازی بیت) هه قژینا پیغه مبهری خودی (سلاف لی بن)
دهیته فه گوهازتن :

"ئه گهر ئیک ژ مالباتا وی مر دا ژن ژبه ر قی چهندی کۆمبن پاشی دا
ژیکفه بن ب تنی مالباتا وی دا مینن، فه مانا لینانا خوارنی ژ
(تلبینه) یی کر وی ژی خوارن لینا... هتد.

ئه ف فه رمووده بهیترین به لگه یه سه ر دروستبوونا خرغه کۆمبوونا ل
تازیان و ئه و که سی حوکمی وی ب بیدعا دانای ئه گهر ئه م بینین کو
ب به لگه و شرۆفه کرن یا گۆتی بیدعه یه؛

به لگه : ژ (جریر البجلي) هاتییه فه گۆهازتن.

وشرۆفه کرن : دبیت تازی دبیت خه مان زیده دکهت.

وفیری من دقیت رۆهنکره کی بدهم :

هه لبژارتنا من بو دروستبوونا وی یا مه رجکرییه کو نابیت خه م بهینه
زیده کرن و نابیت ئه ف چهنده بیته ئه گهری نیهارا سه ر مری (ستران
ب مری بهیته گۆتن) و هتد.

(ھندەك تېبىنىيىن گىرنگ ل دۆر تازىيى)

سەرەخۆشىكرن : دلەك بەر دلئى وى مروقى ددەت ئەوئ كەسەكئ
وى مرى و خەما وى سەر وى سفككەت ب رپكا كرنا دوعايان بۆ وى،
وہكى بئزئى : (احسن اللہ عزاءك، وجر اللہ مصيبتك و غفر لميتك)
ئانكو : خودئ ھەدارئ ب رزقئ ھەوہ بكەت و خەما ھەوہ سفق
بكەت و گونەھئ مرىئ ھەوہ ژىبەت.

ئەف دوعايە بۆ كەسوكارىن مرى دەھتە گۆتن چ ل مزگەفتئ يان ل
ھەر جھەكئ دىتر بيت بەرى مرى بەھتە بن ئاخ كرن يان پشتى مرى
بەھتە بن ئاخ كرن بئ كو دەمەكئ دەستنىشان بكەت يان ل جھەكئ
بۆ خوارنا خوارنئ كۆم بن ژبلوئ خوارنئ ئەوا خەلك بۆ كەسوكارىن
مرى دلئىن كو تئرا وان ب تئى بكەت چونكى موسىبەتەك ب سەرى
واندا ھات ئەو ژ چئكرنا خوارنئ موژىلكرن ھەروەكى د فەرموودئدا
ھاتى، سەرەخۆشىكرنا سوننەت يا ب قى رەنگىيە و بئ كو كاروكريار
بەھنە راوہستاندن و رۆژ يان جھ- بەھنە دەستنىشانكرن،

ھندەك بىدعە يا تئكەلىيا سوننەتئ بى يا بۆيە بارگرانى بۆ كەسوكارىن
مرى و خەلكى ژى (ئەو ژى ئەقەنە) :

۱- رېځکلام بۆ جهی تازی و دهمی وی دهیته کرن.

۲- که سوکارین مری جهه کی دهستنیشان دکهن بۆ خرڤه کۆمبوونی کو دی پیدقی ب چای و فان تشتان کهت داگو پیشکیشی سهره خوشیکه ران بکه ن درپژاهیا دهمی سهره خوشیکرنیدا.

۳- کاروکریار دهینه راوهستاندن د پوژین تازییدا وهک رینیشاندهرهک سهر خه مکینبوونا سهر مری.

۴- به رهه فکرنه سفرین خوارنی ته و سفره تیرا هه می که سان دکهت تهوین ل هه می شهقین تازییدا کۆمدبن، قیجا بارگرانییا قی چهندی بۆ که سوکارین مری دزقپیت ژبلی خیزان یان هه قالین وی، بارگرانییا تیچووی خوارنی.

۵- ماندیکرنا که سوکارین مری ب پیشوازیکرنا سهره خوشیکه ران و ب خزمه تکرنا وان و دروستکرنا جهی بۆ وان.

۶- ئەف خرڤه کۆمبوونا ب تنی ب زه لمانقه گریدای نینه به لکو خرڤه کۆمبوونا ژنان ژی یا هه می، دبیت کیتر نه بیت ژ خرڤه کۆمبوونا زه لمان.

هه تا ئەف چهنده یا بویه بارگرانی بۆ که سوکارین مری ل گهل خه مگینییا وان سهر مری.

ئەف بارگرانییە چ مفا تیدانییە نە بۆ مروۆقین ساخ و نە بۆ مروۆقی مری
ژی.

بەلکوب تنی جھنی خۆ ل فان روینشتنان گەرم دکەن و نە زیدەتر
ئەوا خودی چ بەلگە سەر دروستبوونا وی نە ئینایە خواری، هەتا
گەهشتیە وی رادەوی جھ بۆ خرڤە کۆمبوونین تازیان دەیتە
دروستکرن.

سەرەرای کو هندیە مروۆقرا دبن وان ئاقاھیان دووبارە ئاقادکەن،
سەحابیی ریزدار (جریر بن عبدالله البجلي) (خودی ژنی رازی بیت)
دبیژیت: "مە خرڤە کۆمبوونە ک بۆ کە سوکارین مری دکر و و لیئانا
خوارنی سەر نیهارا مری" نیهار تشتە کئ حەرەمە ژ تیتالین خەلکئ
نە زانینی بوو- ئەف چەندا سەحابیی بەریژ جەریر ژ سەحابان
ڤەدگوهیژیت (خودی ژ وان رازی بیت) هندیە پرسان ب خوڤە
دگریت :

۱- خرڤە کۆمبوونا بۆ کە سوکارین مری ئەوا نوکە دەیتە کرن سەر
دەمی مە ئەو ژ تیتالین خەلکئ نە زانییە.

۲- لیئانا خوارنا زیدە ژ پیدڤیاتیین کە سوکارین مری.

۳- نیهارکرن (ستران گۆتن ب مری)، ئەف تشتین هەنی ژ کارین
حەرەمەن پیدڤیە خەلک دەشیاربن دکرنا فان تشتان.

(صالح الفوزان حفظه الله)

(الحمد لله رب العالمين)

يوم الإثنين

1445/4/22 هـ

2023/11/6 م